

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Pap Tamás György ügyvéd (...) által képviselt Dr. III.rendű felperes neve (...) felperesnek a Dr. Juhász Éva jogtanácsos által képviselt III.rendű alperes neve (III.rendű alperes címe) alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2012. március 13. napján kelt, 22.P.27.389/2010/31. számú ítélete ellen a felperes 32. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A felperes köteles megfizetni 15 napon belül az alperesnek 100 000 (Százezer) forint másodfokú perköltséget.

Köteles a felperes a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt 2 500 000 (Kétmillió-ötszázezer) forint fellebbezési illetéket az államnak külön felhívásra megfizetni.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, kötelezte a felperest, hogy az alperesnek 15 napon belül fizessen meg 600 000 forint perköltséget, továbbá az államnak, külön felhívásra 900 000 forint le nem rótt illetéket.

A megállapított tényállás lényege szerint a .../2008. számú országgyűlési határozat elrendelte a tartalékos rendszer felülvizsgálatát, ennek eredményeként született meg a .../6691. számú határozati javaslat, majd a.../2008. számú országgyűlési határozat, később a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szóló 2001. évi XCV. törvényt (Mhjt.) módosító 2010. évi CLXXX. törvény. A módosított Mhjt. 2. §-ának (38) bekezdése különbözteti meg az önkéntes tartalékos állomány tagjain belül az önkéntes műveleti tartalékos és az önkéntes védelmi tartalékos katonákat.

A felperes - aki ügyvezető alelnöke volt a Nemzetőr Szövetségnek - a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalánál (Hivatal) 2010. október 5-én a Magyar Honvédség tartalék erejére vonatkozó szabadalmi bejelentéssel élt. A leírás 2. pontjának a tartalma a következő:

„2.1. A tartalék erő egy a HM-től független, de annak felügyelete alatt lévő Szervezet rész, amely őrzi-védi a HM létesítményeit.

2.2. Ez a Szervezet HM őrző-védő munkára csak olyan 18-52 év közötti személyeket oszt be, akikkel a magyar Honvédség önkéntes tartalékos szerződést kötött. Ha a HM a tartalékosokat behívja a Szervezet jogosult és köteles egyéb állományával a HM létesítmények átmeneti őrzés-védelméről gondoskodni.

2.3. A megoldás újszerű, mert

2.3.1. a költségvetés megtakarítja a külön készenléti díjat, mégis meg tudja oldani a feszítő tartalékos problémát,

2.3.2. a HM létesítményeit önkéntes tartalékos katonák őrzik, akik esküt tettek,

2.3.3. ez a megoldás nem alkotmányellenes (ugyanis a Szervezet más őrző-védő munkát is vállalhat, ahová bárkit beoszthat), míg ha a HM eszközölné közvetlenül ezt a megoldást, úgy az sértené az esélyegyenlőséget a munkához jutás területén. A Szervezetnél ez esetben a tartalékosok őrző-védő munkája fix, a többi alkalmazotté pedig a megrendelésektől függ.”

A szabadalmi leírást a 141/2008. (V. 16.) Kormányrendelet alapján másnap megtekintette a HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökségének kirendelt megbízottja, aki nem kezdeményezte a bejelentés államtitokká minősítését.

Dr. S... I... államtitkár 2010. október 7-én (helyesen 17-én) a H... R... című műsorában nyilatkozott a tartalékos rendszerrel kapcsolatos elképzelésekről. A következő napon a felperes levelet intézett az alpereshez, hogy értesült róla, hogy eljutott hozzá azon ötlete (találmánya, újszerű szervezési megoldása), ami szerint az önkéntes tartalékos állományt úgy kell megoldani, hogy a HM létesítményeket tartalékosok őrizzék. Mellékelte a szabadalmi leírást, egyidejűleg megállapodást ajánlott, ha részt kap a tartalék erő kialakításában. A felperes október 29-én írásban megkereste a H...-t is, előadva, hogy a R... című műsorban az ő elképzelése hangzott el és kérte, hogy maga is elmondhassa a véleményét. A felperes november 2-án önkéntes műleírást nyújtott be a Hivatalhoz, végül szabadalmi oltalmat nem kért.

Módosított keresetében a felperes a Ptk. 86. §-ának (3) bekezdésére és 87. §-ának (2) bekezdésére alapozva kérte az alperest 90 000 000 forint és késedelmi kamatának a megfizetésére kötelezni.

Állította, hogy az önkéntes védelmi tartalékosok vonatkozásában a honvédelmi törvény módosítása a HM által a szabadalmi leírásból megismert, know-how-nak minősülő ötletét tartalmazza, nevezetesen, hogy a laktanyák őrzését ne szerződéses úton oldja meg az alperes, hanem a jelenleg biztonsági őrként szolgáló személyek legyenek egyben tartalékosok is, mert ily módon nem szükséges részükre havi 30 000 forint készenléti díjat fizetni. Mivel az alperes 2011. januárjától 2047 fő tartalékos fegyveres biztonsági őrrel állított be, a havi megtakarítás 60 millió forint, ez öt évre 3,6 milliárd forint és ennek 2,5 %-ában határozta meg a kártérítési igényének összegét.

Az alperes a kereset elutasítását indítványozta. Vitatta, hogy a know-how-nak állított ötlet kielégítené a szellemi alkotás kritériumát, és jogvédelemre tarthatna igényt, illetve, hogy a törvénymódosításban lefektetett tartalékos erőkre vonatkozó szabályozás megfelelné a felperes leírásának. Hangsúlyozta, hogy a jogszabályban a perbeli ötlettől eltérő és összetettebb a tartalékos struktúra, a feladat- és szervezet rendszer, valamint a személyi állomány. Önmagában az a körülmény, hogy az alperes a vele korábban szerződéses viszonyban álló őrző-védő feladatokat ellátó személyeket is bevonta a védelmi tartalékos állományba, nem jelenti azt, hogy a felperes elképzelését valósította volna meg jogszabályi szinten. Emellett vitatta bármiféle költségvetési megtakarítás keletkezését is a felállított új rendszer kapcsán.

Az elsőfokú bíróság a Ptk. 86. §-ának (1)-(4) bekezdése és 87. § (1)-(2) bekezdése alapján a keresetet nem találta alaposnak.

Utalva a Pp. 164. §-ának (1) bekezdésére kifejtette, hogy a perben a felperesnek kellett bizonyítania, hogy szellemi alkotását az alperes megszerezte, továbbá, hogy az olyan jellegű, amelyet törvényi védelem illet. Figyelemmel a Hivatal tájékoztatására, azt igazoltnak fogadta el, hogy jogszabályi felhatalmazás alapján az alperes a szabadalmi leírást a benyújtását követő napon megismerte. Álláspontja szerint azonban az abban megfogalmazott ötlet egyrészt nem érte el azt a szintet, ami egy önálló szervezési megoldás know-how-vá minősítéséhez szükséges, másrészt az alperes a törvénymódosításban nem is azt valósította meg maradéktalanul. Noha a felperesi elgondolás és a jogszabályi megoldás között a tartalékos erő tekintetében vannak hasonlóságok, de ez nem olyan mértékű, ami jogsérelmet eredményezne. Utalva továbbá az események sorrendjére úgy találta, hogy az időbeli történések is kizárják a felperesi ötlet alperesi megvalósíthatóságát.

Az Mhjt. önkéntes tartalékos katonákra vonatkozó szabályainak a módosítás előtt és utáni állapotának ismertetését követően kifejtette, hogy dr. K... P... tanú, a kodifikációt előkészítő osztály vezetője által felvázolt és később a törvényi szabályozásban tükröződő tartalom nem egyezik meg a felperes által 2010. októberében benyújtott szabadalmi leírással. Az egyezés csupán annyi, hogy a személyi állomány részben azonos körből kerül ki, ez azonban önmagában nem jelenti azt, hogy az alperes a felperes ötletét valósította volna meg, ráadásul az egyezés költségmegtakarítást, pénzben kifejezhető hasznot nem is eredményez. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította és a pereszes felperest kötelezte a perköltség, illetőleg a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt illeték viselésére.

Az ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amiben annak megváltoztatásával a keresete szerinti döntés meghozatalát kérte.

Érvelése szerint az ítélet tévesen állapította meg a per tárgyát, mivel a felperes szervezési ötlete nem az egész tartalékos rendszer problémájának rendezése volt, hanem egy szervezési ötlet egy lehetséges megoldásra. Az eljáró bíróság tehát

félreértelmezte a know-how funkciójának megítélését. Nyomatékosította, hogy a pernek nem tárgya a Hivatalhoz 2010. november 2-án beadott műleírás, ez tehát irreleváns az ügyben. Fenntartotta és egyértelműnek találta, hogy az ő know-how-ja került megvalósításra a 2010. évi módosító törvényben, amit véleménye szerint a Vezérkari Főnök 2011. január 2-i beszéde is megerősít. Kifejtette, hogy a szolgálati hierarchia miatt dr. K... P... ezredes tanú nyilatkozata semmisnek tekinthető, illetve azt nem lehet elfogulatlannak sem tekinteni, ezért az elsőfokú bíróságnak mellőznie kellett volna a bizonyítékok köréből. Emellett meghallgatása eljárásjogilag is kétséges, mivel azt a tárgyalási napot az elsőfokú bíróság érvénytelenné nyilvánította a Pp. kötelező jogi képviselőt előíró változására tekintettel. Ugyanakkor dr. S... T... tanú, akinek vallomását alaptalanul mellőzte az elsőfokú bíróság, azt nyilatkozta, hogy a felperesi szervezési megoldással 2010. október 5-e előtt nem találkozott. Részletesen kitért rá, hogy hibás az ítélet azon megállapítása, miszerint az időbeli történések is kizárják a felperesi megoldás alperesi alkalmazását.

Megjegyezte, hogy a törvény a műveleti tartaléknak rendelkezésre állási díjat rendel fizetni, míg a védelemi tartalék díjazásáról hallgat. Ennek az az oka, hogy a védelmi tartalékosok, mint civil biztonsági őrök a H... Zrt-től fizetést kapnak. Éppen ez a lényege a felperesi megoldásnak, hiszen így tudott az alperes költségvetési megtakarítást realizálni, ekként alapos a Ptk. 87. §-ának (2) bekezdése szerinti kártérítési igény, ami számszerűsítve 90 000 000 forint. Hangsúlyozta, hogy a perbeli szervezési megoldással csupán az önkéntes tartaléokra keresett megoldást, hogy hazája költségvetésének abból megtakarítása származzon. A kitalált felhasználás igen kedvező, költségkímélő, hatékony megoldásnak minősült, ami olyan előnyhöz vezet, amely által a jogszabály elismeri a know-how-t, mert vagyoni értékkel bír. Kifejtette, miszerint a Ptk. 86-87. §-ai újszerűségi stb. követelményeket nem támasztanak a know-how-val szemben csupán azt, hogy annak vagyoni értéke legyen. A költségvetési megtakarítás vagyoni értékkel bír, amely alapján a megjelölt mértékű kártérítés jár a felperesnek, ami csekély összegnek minősül az öt éves megtakarításhoz viszonyítottan. Ez az összeg egyébként az alperes másfél havi megtakarítása.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az ítélet helybenhagyására irányult, annak helyes indokaira tekintettel.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a megállapításra, hogy a felperes szervezési ötlete nem minősül know-how-nak és a törvénymódosításban megfogalmazott alperesi megoldás sem azonos a felperesi elgondolással, tehát az alperesi felhasználás sem állapítható meg. A másodfokú bíróság a keresetet elutasító elsőfokú döntéssel és lényegében annak indokaival is egyetértett.

A Ptk. 86. §-ának (1) bekezdése alapján a szellemi alkotás a törvény védelme alatt áll. A (2) bekezdés kimondja, hogy a védelmet - e törvény rendelkezésein kívül - az

alkotások meghatározott fajtáira, valamint egyes rokontevékenységekre a szerzői, az iparjogvédelmi (a szabadalmi, a védjegy-, eredetmegjelölés-, származásjelzéses mintaoltalom), továbbá az újítói jog, valamint a hangfelvételek előállítóit védő jogszabályok határozzák meg. A törvény védi azokat a szellemi alkotásokat is, amelyekről a külön jogszabályok nem rendelkeznek, de amelyek társadalmilag széles körben felhasználhatók és még közkinccsé nem váltak [(3) bekezdés]. Végül a (4) bekezdés védelmet biztosít a vagyoni értékű gazdasági, műszaki és szervezési ismeretek és tapasztalatok tekintetében is.

A 87. § (1) bekezdése értelmében, akinek szellemi alkotáshoz fűződő jogát megsértik - a külön jogszabályban meghatározott védelmen kívül - a személyhez fűződő jogok megsértése esetén irányadó polgári jogi igényeket támaszthatja. A (2) bekezdés szerint a külön jogszabályok hatálya alá nem tartozó szellemi alkotásokat és a személyek vagyoni értékű gazdasági, műszaki, szervezési ismereteit és tapasztalatait érintő védelem körében a jogosult azt is követelheti, hogy az eredményeit elsajátító vagy felhasználó személy részeltesse őt az elért vagyoni eredményben.

A fenti jogszabályok értelmében a törvény védelmet a szellemi tevékenység eredményeként létrejött alkotásoknak nyújt, elsődlegesen a külön (szerzői, iparjogvédelmi) jogszabályokban írt módon. Az e körön kívül eső szellemi alkotások számára a Ptk. 86. § (3) bekezdése biztosítja a hézagmentes oltalmat, míg bizonyos ismeretek, tapasztalatok, azaz a know-how jogi védelmét a Ptk. 86. § (4) bekezdése szabályozza. Ez utóbbira alapította a felperes a keresetét, állítva, hogy a Hivatalhoz 2010. október 5-én benyújtott szabadalmi bejelentés szerinti leírásban szereplő szervezési ötlet tőle származik, az know-how-nak minősül, és azt az alperes felhasználta.

A know-how vagyoni értékű, szellemi tevékenység útján létrejött, gazdasági, műszaki, vagy szervezési ismeretek és tapasztalatok összessége, ami a gyakorlatban felhasználható, korlátozottan hozzáférhető, a védelem addig illeti meg, amíg közkinccsé nem válik, másra átruházható, átadható, vagyis forgalomképes. Értékét a korlátozott hozzáférhetősége adja, tudása másokkal szemben előnyt jelent. Az is előfordulhat, hogy az információk speciális szempontok szerinti csoportosítása olyan mennyiségű munkaráfordítást igényel, amely miatt a felhasználni kívánó számára előnyösebb a kész ismeret megszerzése, mint a saját kutatásban való előállítás. Ilyen összefüggésben értéke - a használótól függően - változhat, relatív. A védelem lajstromozatlan mivoltából következik az is, amelyre az elsőfokú bíróság helyesen hivatkozott, hogy a jogsérelemre hivatkozó személynek kell bizonyítani azt, hogy a másik fél a védelem alatt álló ismeretet vagy tapasztalatot elsajátította és felhasználta, ilyen bizonyítás hiányában az igény nem tekinthető megalapozottnak.

A jelen perben azonban a Pp. 164. §-nak (1) bekezdésében megkívánt módon a felperes nem bizonyította, hogy az általa szervezési ötletnek nevezett ismeret know-how szintű védelem alatt áll, és azt az alperes engedélye nélkül, jogellenesen felhasználta.

A felperes tévesen hivatkozott arra, hogy a know-how egyetlen fogalmi eleme a vagyoni értéke, mert a már kifejtettek szerint emellett vizsgálendő a relatív titkossága, azaz, hogy közkinccsé vált-e, valamint az ismeret, tapasztalat tartalma, végül az, hogy a védelmet kérő felperes volt-e, aki a felhasznált ismeretet kifejlesztette, vagy szintetizálta.

A know-how vagyoni értéke lényegében annak az eredménye, hogy alkotó tevékenység útján, jellemzően gazdasági, műszaki, szervezési ismeretek és tapasztalatok révén, társadalmilag széles körben alkalmazható tudásanyag jön létre. A perbeli esetben ilyen szintű ismerethalmaz felperesi kidolgozása nem állapítható meg, mert a szabadalmi leírás még az önkéntes tartalékos katonai szolgálat részelemét sem dolgozta ki olyan módon, ami a törvénymódosítás alapját képezné. A szabadalmi leírás 2. pontjában a felperes valójában nem a tartalékos rendszer kialakításával, problematikájával foglalkozik, hanem arra koncentrál, hogy a katonai létesítmények őrzését hogyan lehetne a tartalékos állománnyal költséghatékonyan, önkéntes alapon és az alkotmányos elveknek megfelelően megoldani. Tehát az önkéntes tartalékos rendszert alárendeli a HM létesítmények őrzés-védelmének, annak érdekében, hogy a feladat ellátásáért a jövőben ne kelljen külön készenléti díjat fizetni.

A felperesi fellebbezés eredménytelenül hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg a per tárgyát, mivel ő nem az egész tartalékos rendszert kívánta megoldani, hanem elgondolása egy szervezési ötlet egy lehetséges megoldásra. A fellebbviteli bíróság megítélése szerint az elsőfokú bíróság helyesen járt el, amikor azt vizsgálta, hogy eléri-e a felperesi elképzelés a know-how szintjét, illetve, hogy kimutatható-e olyan kapcsolat a 2010. október 5-i szabadalmi leírás és az önkéntes tartalékos katonai szolgálat jogszabályban megfogalmazott szabályozása között, ami igazolja a felperes azon állítását, hogy a törvénymódosítás az ő ötletére épült. Ennek során nem vizsgálta az önkéntes műleírás címet viselő beadvány tartalmát, azt tévesen sérelmezte a fellebbezés. Meg kell jegyezni ugyanakkor, hogy az elsőfokú eljárásban a felperes nem világította meg kellő súllyal, hogy megoldása csak a rendszer egyik részelemére terjed ki, nevezetesen arra, hogy a katonai létesítmények őrzését optimálisan az önkéntes tartalékos katonák alkalmazásával kell ellátni, a részrendszer kidolgozására vonatkozó előadása csak a fellebbviteli eljárásban került előtérbe.

Arra is csak a másodfokú tárgyaláson derült fény - az ismeret vagyoni értéke kapcsán -, hogy a felperesi ötlet lényege az volt, ha a laktanyákat őrző fegyveres biztonsági őrök a H... Zrt-től fizetést kapnak, akkor elvárható, hogy vállaljanak tartalékosként is szerepet és ezzel az önkéntes tartalékosok rendelkezési díját meg lehetne takarítani, tehát ez ingyenes szolgálatot jelentene. Figyelemmel azonban arra, hogy 2010. évben a magyar honvédség tartalékos állománya 18 főt számlált, nem volt egyértelmű, hogy a felperes milyen volumenű megtakarítást remélt elképzelésének megvalósításától. A törvénymódosítás eredményeként kialakult helyzetben sem igazolt a felperesi számítás szerinti költségvetési megtakarítás. Igaz

ugyan, hogy az önkéntes tartalékos jogviszonyban álló katonának a továbbiakban már nem jár készenléti vagy rendelkezésre állási díj, viszont egyszeri, az illetményalap 45 %-ában megállapított szerződéskötési díjra, illetve behívása esetén a tényleges szolgálatteljesítésének idejére laktanyai elhelyezésre, térítésmentes ételmezési ellátásra és felmerülő utazási költségeinek a megtérítésére jogosult. Ezen felsorolt természetbeni juttatásoknak pedig nem vitásan költségvetési vonzata van, tehát nem valósul meg a felperesi ötlet utóbb meghatározott lényegét jelentő ingyenesség követelménye.

Osztotta a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet azon indokait, miszerint a 2010. évi törvénymódosítás nem is vezethető le a felperesi elképzelésből. Az országgyűlés által 2010. december 20-án elfogadott jogszabály strukturáltan és a részletekre is pontosan kitérve határozza meg az egyes tartalékos kategóriák feladatkörét, az alkalmazás és az ellentételezés feltételeit, az esetleges hasonlóságok tekintetében pedig nem igazolt, hogy azok csak a felperes ötletéből és nem korábbtól ismertek vagy párhuzamos fejlesztésből adódhatnak. Erre nem lehetett következtetni az elsőfokú bíróság által értékelt dr. K... P... tanúvallomásából, de nem támasztotta alá dr. S... T...nak, a Z... M... N... E... korábbi rektor helyettesének a vallomása sem. Az utóbbi tanú 2010. novemberét követően megismerte a felperestől az ötletet, amely szerint a tartalékos állományt a fegyveres biztonsági őrökből kellene megoldani, de a felperes által a know-how lényegét jelentő ingyenességről nem tudott. Emellett a törvényjavaslat nem vitatottan 2010. október 25-től elérhető volt az alperes honlapján, továbbá a törvényalkotói szándék átfogó tartalékos rendszer kiépítésére irányult és ez a jóval korábban született .../2008., illetve a .../2008. országgyűlési határozatokból egyértelműen kiolvasható, ami szintén cáfolja, hogy az alperes a felperes ötletét valósította volna meg.

Alaptalan volt a felperes eljárási kifogása is. Az a körülmény, hogy a Pp. 386/A. § (3) bekezdésének 2011. december 31. napjától hatályos rendelkezése folytán a kiemelt jelentőségű perekben a jogi képviselőt kötelező, és ezt a folyamatban lévő ügyekre is megfelelően alkalmazni, nem eredményezi a már megindult ügyben megelőzően lefolytatott bizonyításnak, a felek nyilatkozatainak vagy tanúk vallomásának, illetve a bíróság intézkedéseinek az érvénytelenségét. Erre tekintettel értékelhető volt dr. K... P... tanúvallomása.

Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a felperes szabadalmi leírásból megismerhető felvetése csupán ötlet, nem minősül olyan relatíve titkos szervezési ismeretnek vagy tapasztalatnak, felismerésnek, vagy alkotó összegzésnek, ami vagyoni értéke folytán jogi oltalmat megalapozó know-how-nak minősülne, és azt az alperes felhasználta volna.

Ezért a Fővárosi Ítéltábla nem látott indokot a döntés megváltoztatására, a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése szerint az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A fellebbezés nem vezetett eredményre, ennek folytán a felperes köteles megfizetni az alperesnek a másodfokú eljárással felmerült költségét, ami a képviselőjét ellátó jogtanácsosi munkadíjat foglalja magában. Összegének meghatározásánál a másodfokú bíróság az 1983. évi 3. tvr. végrehajtásáról szóló 7/1983. (VIII. 25.) IM rendelet 13. §-át alkalmazta.

A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt fellebbezési illeték megfizetésére a felperes a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 15. §-ának (1) és (3) bekezdése alapján köteles.

Budapest, 2012. szeptember 13.

Dr. Lesenyei Terézia s.k.
a tanács elnöke

. Pullai Ágnes s.k.
előadó bíró

Dr. Békefiné dr. Mózsik Tímea s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:
bírósági ügyintéző